

Základy entomologie
11. cvičení:

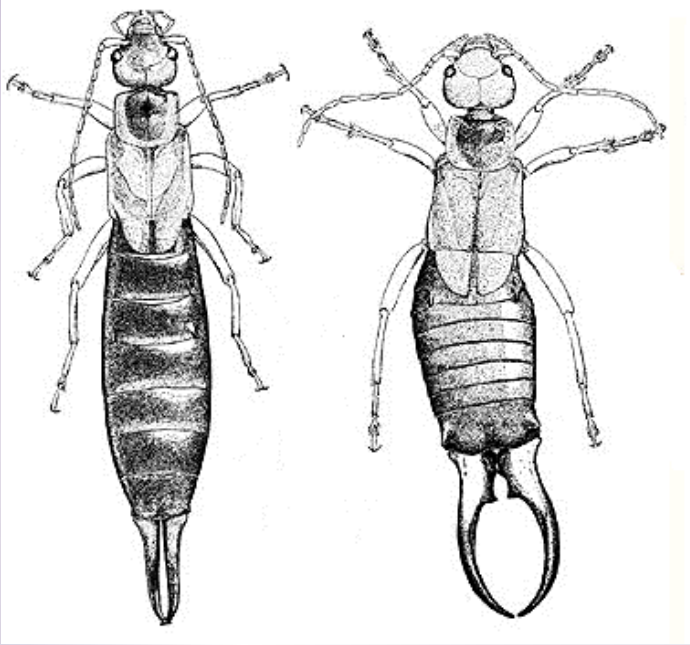
Ontogeneze

Vývoj hmyzu

- většina - gonochoristé, vnitřní oplození
- partenogeneze:
 - thelytokie** - z neoplozených vajíček samičky (Thysanoptera, Hemiptera, Psocoptera, Phasmatodea)
 - arrhenotokie** - z neoplozených vajíček samci (Hymenoptera, někteří Thysanoptera)
- paurometabolie - postupná přeměna - larvy = nymfy - Polyneoptera, Paraneoptera
- neometabolie - přeměna až v posledním instaru - Thysanoptera, Coccoidea, Aleyrodoidea
- holometabola - 1 typ larvy + 1 klidové stadium
 - hypermetabolie - parazitické stadium - Meloidae - triungulini, Strepsiptera, Chalcidoidea

Pohlavní dimorfismus

Dermaptera - samice menší klíšťky

Orthoptera - samice mají kladélko
(Ensifera dlouhé, Caelifera krátké),
- samice často apterní

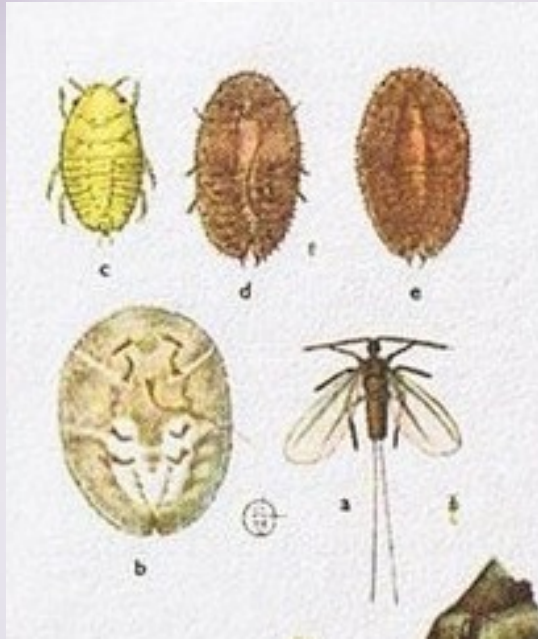

Thysanoptera - samice kladélko

Hemiptera - Coccoidea (Červci)

- extrémní pohlavní dimorfismus - samice přisedlá

Puklice švestková

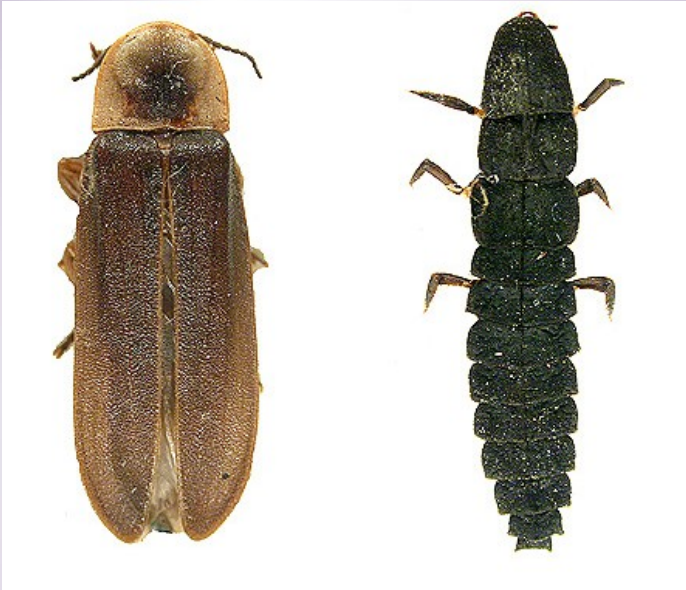
Toullice kopřivová
- samice

- samec

Coleoptera

Lampyridae (Světlušky)

Lucanidae (Roháčovití)

Páření

spermatofor - Collembola - spermatofory na stopkách, samec tykadly navede samici nad spermatofor
- Diplura, Thysanura

Odonata - cerci na konci zadečku - tandemový let
- samec - kopulační orgán na 2. nebo 3. článku zadečku
- teritoriální chování

kopulace v linii - Blattodea, Dermaptera, Heteroptera

Mantodea - manželský kanibalismus

Orthoptera - samci lákají samice stridulací

Psocoptera - svatební tance - samec obletuje samičku

Heteroptera: Cimicomorpha - traumatická inseminace

Mecoptera - samci před pářením dárečky - kulička ze slin (bílkoviny) nebo kořist

Vajíčka

chitinózní obal, struktury, stopky

kladena na vegetaci, do vody, pod zem

Zlatoočka - vajíčka na stopkách

Psocoptera - opřádají vajíčka

Heteroptera - shluky

Larvy

Apodní - bez končetin

Oligopodní - 3 páry končetin

Polypodní - více než 3 páry končetin
(přívěsků končetinového původu)

Acefalní - bez hlavy

Hemicefalní - hlava redukovaná,
zatažitelná do 1. hrudního článku

Eucefalní - hlavová kapsle dobře
vyvinuta

Nepřímý vývoj

Collembola - larvy podobné dospělcům, 4-5 svlékání,
- svlékají se i dospělci !!

Protura - anamérie = proces postupného dorůstání článků
- juvenil vypadá jako imago, ale má méně tělních článků

Vodní larvy:

- Ephemeroptera - 20-40 instarů, subimago
- Odonata - lapací maska
- Plecoptera - 22-23 instarů, subimago chybí

--- poslední instar vyleze z vody, sedne na podklad, po několika hodinách praská kutikula a vylézá dospělec

Oothéky - Švábi (Blattodea) - 5-50 vajíček

Kudlanky (Mantodea) - 100-300 vajíček

- dlouhý vývoj - několik měsíců

Paurometabolie

Dermaptera (Škvoři) - péče o potomstvo

Orthoptera

Thysanoptera - larvy 3. a 4. instaru nepřijímají potravu (až 2 měsíce) -
- klidové instary

Hemiptera - Psylloidea (Mery)

Hemiptera - Aleyrodoidea (Molice)

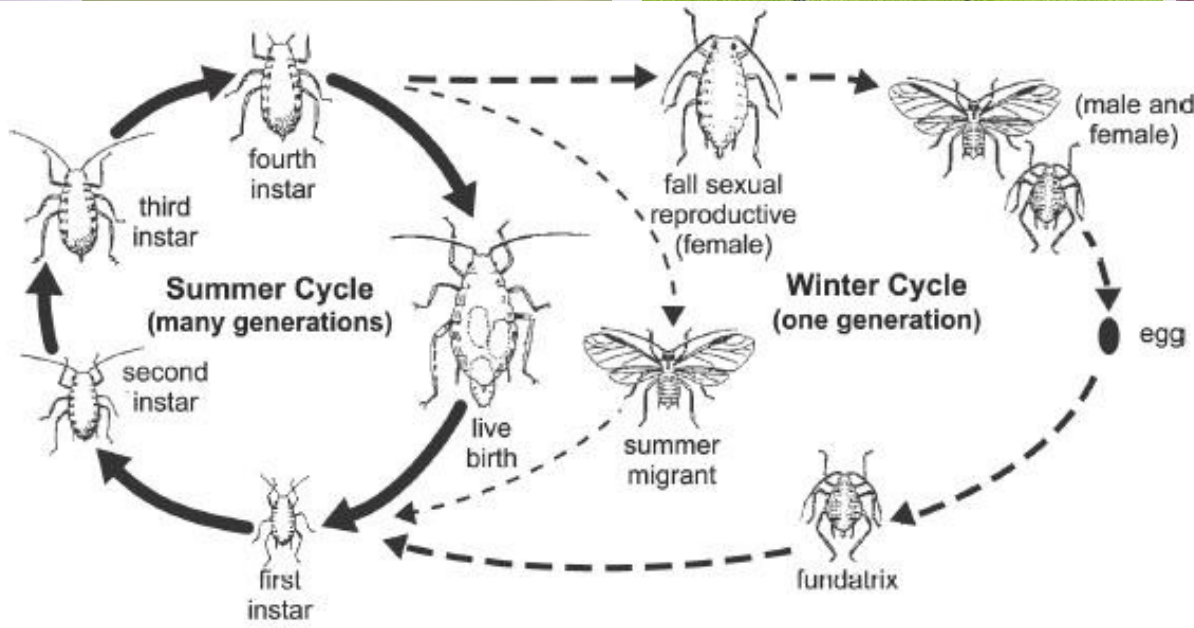

Hemiptera - Aphidoidea (Mšice)

- **heterogonie** - střídání bisexuálních a partenogenetických generací
- monoekní, diekní - 1 nebo 2 živné rostliny; 3-5 instarů
- na jaře **fundatrix** (= bezkřídlá samice) → partenogeneze → okřídlené samice, na sekundárního hostitele → na podzim zpět → pohlavní generace → vyvíjí se jen samice - přezimují

Mšice maková (*Aphis fabae*)

Hemiptera - Auchenorrhyncha (Křísí)

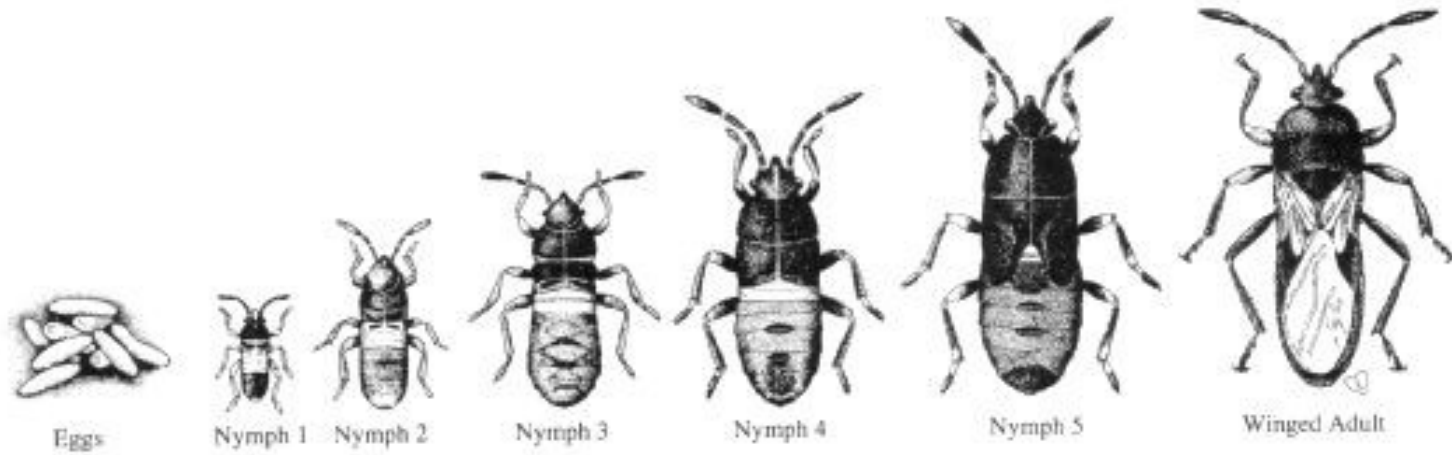
Cercopidae

Cicadidae - larvy pod zemí

Hemiptera: Heteroptera

**BIG-EYED BUG
JUVENILE**

Holometabola

Megaloptera (Střechatky) - larvy vodní, dravé, tracheální přívěšky

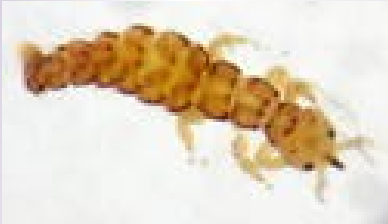

Raphidioptera (Dlouhošijky) - 1. hrudní článek protažený, na zadečku přísavka

Neuroptera (Síťokřídlí)

Mantispidae (Pakudlankovití) - invazivní larvy - do kokonů pavouků

Chrysopidae (Zlatoočkovití) - aphidofágní

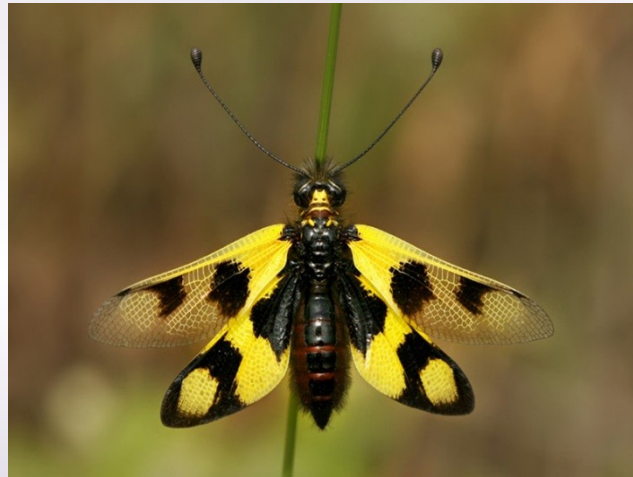

Neuroptera (Síťokřídlí)

Myrmeleontidae (Mravkolvovití)

Ascalaphidae (Ploskorohovití)

Coleoptera (Brouci) - dobře vyvinutá hlavová kapsula
- oligopodní, apodní

Carabidae - Střevlík fialový

Střevlíček rodu
Platypus

Dytiscidae - Potápník vroubený

Silphidae - Mrchožrout znamenavý - péče o potomstvo

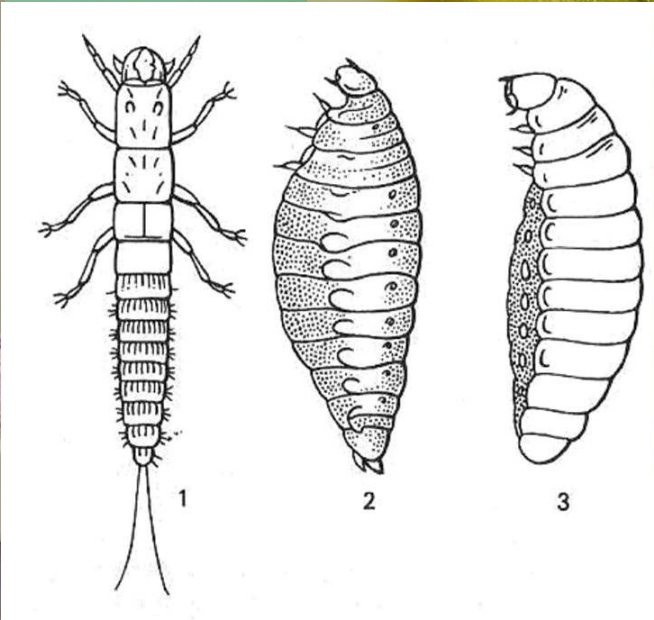
Elateridae - Kovařík - drátovci

Meloidae (Majkovití) - triungulini ve včelích úlech

©PIOTR NASKRECKI 2012

4

Dermeestidae (Kořojedovítí)

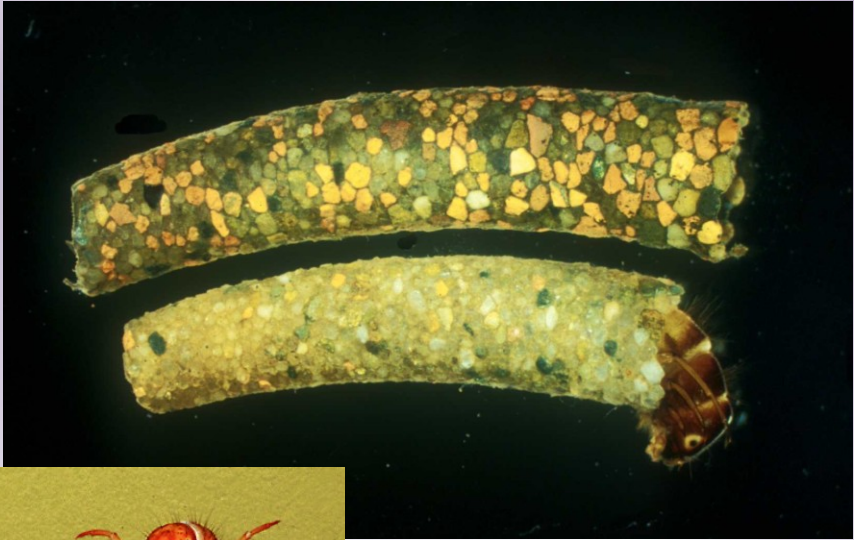
Coccinellidae (Slunéčkovití)

Scarabeidae (Vrubounovití)

Trichoptera (Chrostíci) - sericigenní žlázy

Lepidoptera (Motýli) - housenky - nejsou panožky na 1. a 2. článku zadečku, max. 5 párů panožek na dalších člancích

Přástevník

Lišaj

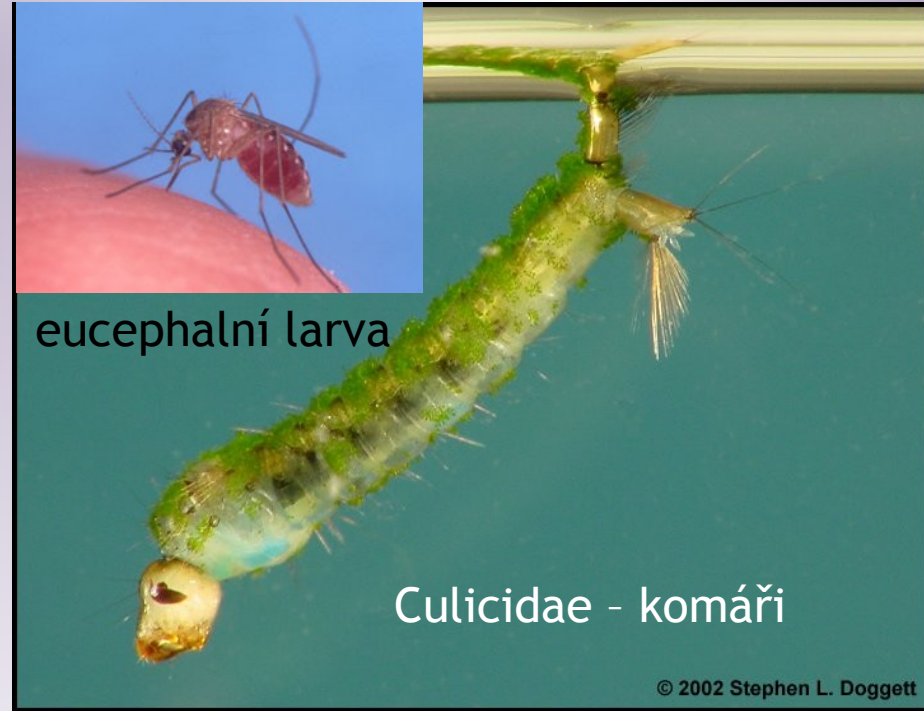
Jasoň červenooký

Bekyně

Diptera (Dvokřídli) - apodní larvy

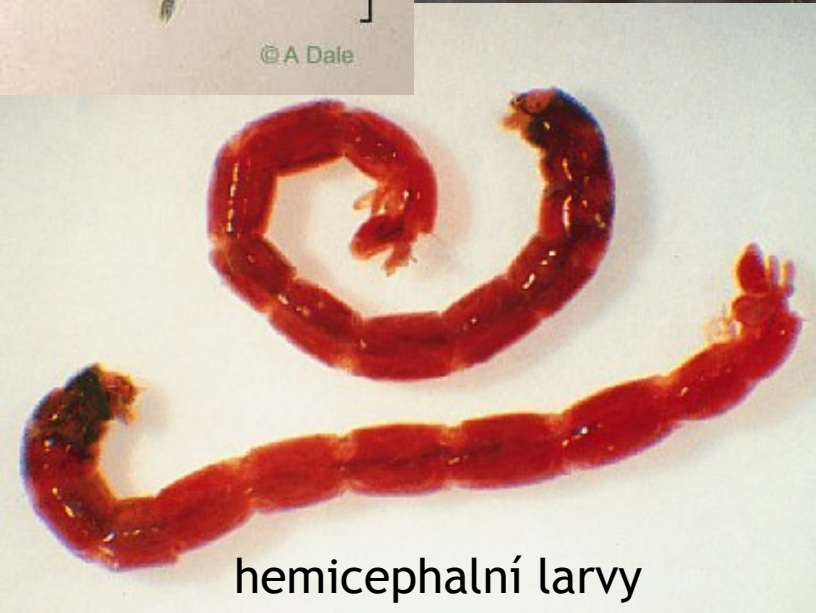
Chironomidae - pakomáři

eucephalní larva

Culicidae - komáři

© 2002 Stephen L. Doggett

hemicephalní larvy

acephalní larva

Oestridae - střečci

Hymenoptera (Blanokřídlí)

Symphyla - housenice - 6-8 párů panožek, jsou i na 1. nebo 2. článku zadečku

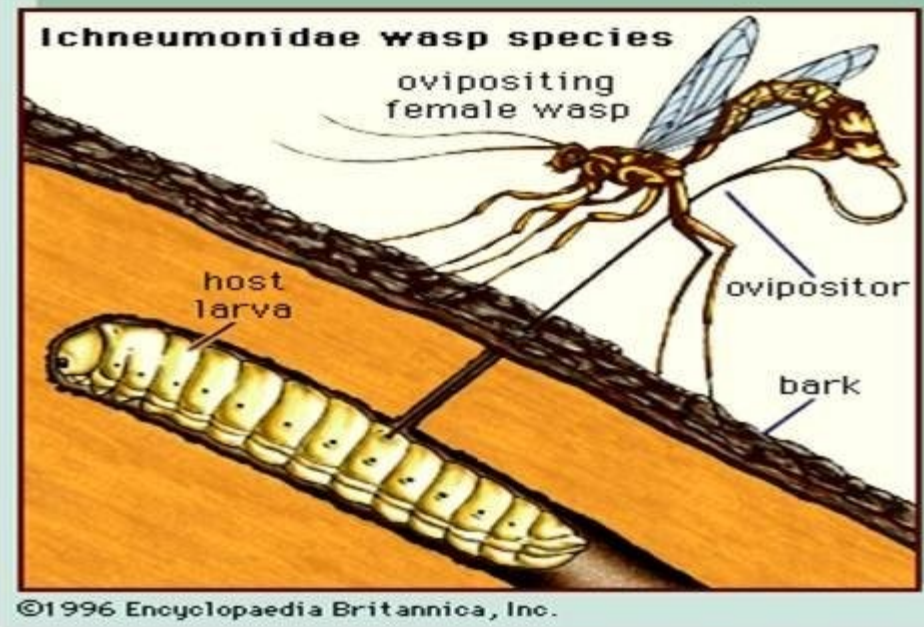

Apocrita - apodní larvy

Parazitoidi

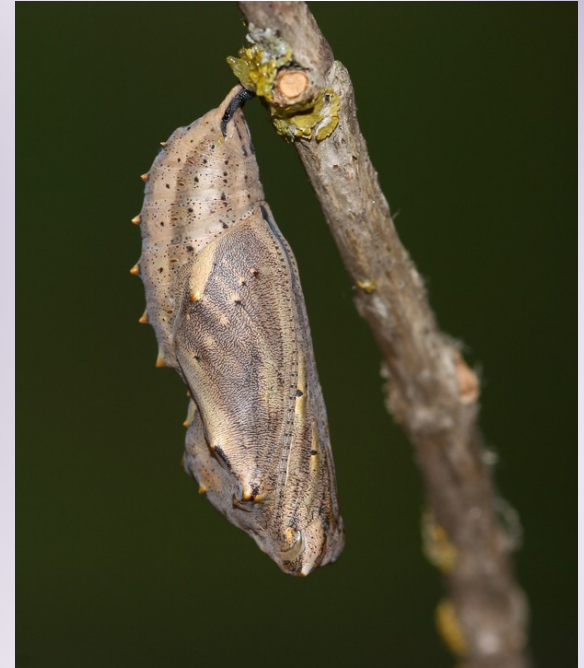
Ichneumonidae (Hymenoptera: Apocrita)
Braconidae

Kukly

Pupa pherata coarctata
- s pupariem (Diptera)

Pupa obtecta
- „mumiová“ (Lepidoptera)

Pupa dectica
- kousací
(Neuroptera)

Pupa libera
- Volné přívěšky (Hymenoptera)